

# AZ ADMINISZTRATÍV TERHEK MAGYARORSZÁGON

HÉTFA Kutatóintézet  
Jó Kormányzás Program  
Szakmai háttér IV.

## AZ ADMINISZTRATÍV TERHEK MAGYARORSZÁGON

HÉTFA Kutatóintézet  
Jó Kormányzás Program  
Szakmai háttér IV.

Budapest

A kézirat lezárásának időpontja: 2010. november 6.

ISSN 2062-3798

---

Felelős kiadó: Csite András igazgató

HÉTFA Kutatóintézet

H-1051, Budapest Október 6. utca 19. IV/2.

Telefonszám: +36 30/730 6668; Fax: +36 1 /700-2257

info@hetfa.hu

## **TARTALOMJEGYZÉK**

<b>Adminisztratív terhek a magyarországi vállalkozásokon .....</b>	<b>3</b>
<b>Adminisztratív terhek és a hazai adórendszer.....</b>	<b>7</b>
<b>A fejlesztési források megszerzésével kapcsolatos adminisztratív terhek....</b>	<b>19</b>
<b>Állami bürokrácia-csökkentő</b>	
<b>kormányzati intézkedések Magyarországon .....</b>	<b>20</b>
<b>Felhasznált források .....</b>	<b>24</b>

## **AZ ADMINISZTRATÍV TERHEK MAGYARORSZÁGON\***

Szakmai háttéranyagunkban átfogó képet igyekszünk alkotni a magyarországi vállalkozások működését nehezítő adminisztratív terhekről. Munkánk során az eddig napvilágot látott főbb kutatások eredményeit foglaltuk össze, ismertetve egyúttal a tehercsökkentésre vonatkozó szakértői javaslatokat is.

## **ADMINISTRATIVE BURDENS IN HUNGARY**

The tenet of this background paper is to give an overall picture of the administrative burdens affecting Hungarian enterprises. The paper concludes the main findings of the studies published so far, and reviews expert recommendations concerning the reduction of administrative burdens.

---

\* A háttéranyagot Pocsarovszky Ráchel és Telek Ádám készítette.

## ADMINISZTRATÍV TERHEK A MAGYARORSZÁGI VÁLLALKOZÁSOKON

Az Európai Unió költségcsökkentési programját megalapozó Kox tanulmány (Kox [2005]) szerint Magyarországon a 2000-es évek elején a GDP 6,8 százalékát tették ki az adminisztratív terhek. Hazánk ezzel a tanulmányban szereplő 19 ország összehasonlításában a legutolsó helyre került.

### 1. táblázat A Kox-tanulmány becsléseiből adódó nemzetközi sorrend

Sorrend	Ország neve	Becsült adminisztratív terhek a GDP százalékában
1.	Finnország	1,5
2.	Svédország	1,5
3.	Nagy-Britannia	1,5
4.	Dánia	1,9
5.	Írország	2,4
6.	Belgium	2,8
7.	Csehország	3,3
8.	Franciaország	3,7
9.	Németország	3,7
10.	Hollandia	3,7
11.	Szlovénia	4,2
12.	Ausztria	4,6
13.	Olaszország	4,6
14.	Portugália	4,6
15.	Szlovákia	4,6
16.	Spanyolország	4,6
17.	Lengyelország	5,0
18.	Görögország	6,8
19.	Magyarország	6,8

Forrás: Kox [2005]

A 2005-ös holland mérés óta egy friss, a Deloitte Zrt. 2010. májusában közzétett tanulmánya szerint (Deloitte [2010a]) Magyarországon a vállalkozások adminisztratív költségei<sup>1</sup> a GDP 10,5 százalékát teszik ki. Az elvégzett számítások szerint a teljes adminisztratív költség 2800 milliárd, míg e költségeken belül a vállalkozások által „feleslegesnek” tartott adminisztratív terhek mintegy 800 milliárd forintot tesznek ki, ami a GDP 3,1 százaléka (az uniós átlag 1,9-2,6 százalék körüli). A tanulmány szerint az adminisztratív terhek 25 százalékos csökkentése jelenleg 208 milliárd forint megtakarítását tenné lehetővé. Ennek megfelelően az adminisztratív akadályok

<sup>1</sup> Az „adminisztratív költség” és az „adminisztratív teher” fogalmak közötti különbségről lásd bővebben az „Az adminisztratív terhek meghatározása és a mérés módszerei” című háttéranyagunkat.

megszüntetése Magyarországon is jelentős gazdasági növekedést produkálhat, egyben vállalkozóbarát jogi környezet kialakítását is elősegítheti.

A vizsgálat szerint a legtöbb vállalkozói teher a könyvvezetési kötelezettségből fakad és valamennyi további súlyosabb „teherétel” az adózáshoz kapcsolódik.

## 2. táblázat A TOP 20 legnagyobb terhet jelentő kötelezettség

Sorrend	Adminisztratív kötelezettség neve	Adminisztratív teher (Mrd Ft)	GDP arányos teher (%)
1.	A könyvvezetési tevékenység	135,1	0,5%
2.	Bizonylat kiállítási kötelezettség	31,2	0,1%
3.	Áfabevallás benyújtására vonatkozó kötelezettség	30,4	0,1%
4.	Adóelőleg levonása, megfizetése, bevallása	28,8	0,1%
5.	Munkáltatók adminisztratív kötelezettségei a foglalkoztatót terhelő bejelentési, nyilvántartási, járulékmegállapítási, -bevallási, és járuléklevonási kötelezettségeket illetően	28,5	0,1%
6.	Adónyilvántartásra vonatkozó kötelezettség	28,0	0,1%
7.	Előzetesen felszámított adó levonható és le nem vonható részének megállapításához szükséges részletezett nyilvántartás	26,4	0,1%
8.	A bizonylatok megőrzése	24,0	0,1%
9.	Munkáltatói adó megállapítására irányuló nyilatkozat	20,6	0,1%
10.	Munkáltatói igazolás kiadásának kötelezettsége a tárgyhónapban, illetve a tárgyévben általa megfizetett, levont járulékokról, valamint az év során fennálló biztosítási idő	19,2	0,1%
11.	Melléklet csatolási kötelezettség kérelem beadásához	19,2	0,1%
12.	Nyilvántartási kötelezettség alkalmi munkavállaló adatairól	18,0	0,1%
13.	Közösség területén kívülre történő értékesítéshez kapcsolódó adómentességhez kapcsolódó adminisztratív teher	14,5	0,1%
14.	Tájékoztatási kötelezettség élelmiszerek jelölése esetén	13,4	0,1%
15.	Környezetvédelmi termékdíj bevallástételi kötelezettség	11,7	0,0%
16.	Számviteli politika kialakítása, éves áttekintése, törvénymódosítás miatti módosítási kötelezettsége	9,0	0,0%
17.	Folyósított GYÁS, GYED, táppénz megszűnését követően nyújtott adatszolgáltatás	9,0	0,0%
18.	A kötelező könyvvizsgálat	7,9	0,0%
19.	Iparüzési adóról szóló bevallási kötelezettség	7,8	0,0%
20.	Adatrögzítés az alkalmi munkavállalói könyvben	7,5	0,0%

Forrás: Deloitte [2010a]

A tanulmány javaslatai szerint szükség lenne központi adatbázisok kialakítására a közigazgatás területén, az azonosítók egységesítésére, az egyablakos ügyintézés bevezetésére, a folyamatok elektronizálására, a jogszabályi szövegek egyszerűsítésére, a jogszabályváltozások számának csökkentésére, valamint a nyomtatványok összevonására és egyszerűsítésére. A szerzők javaslataikat számszerűsítették a várható hatás szempontjából: becsléseik szerint azok több mint 210 milliárd forintos megtakarítást jelenthetnének a magyarországi vállalkozások számára.

### 3. táblázat Javaslatozók fókusz- és súlyponti területek szerint

Fókuszterület	Súlyponti terület	Összes érintett vállalat admin teher/év (Mrd Ft)	Tehercsökkenés javaslat alapján (Mrd Ft)
Adatszolgáltatás	Folyamatos könyvvezetési, számviteli és beszámolási kötelezettség	218,5	95,3
	Statisztikai adatszolgáltatás	2,8	0,3
<b>Adatszolgáltatás összesen</b>		<b>221,3</b>	<b>95,5</b>
Adó és járulékok	ÁFA jogszabályok	110,6	14,2
	Foglalkoztatás/ Nyugdíj/ Egészségbiztosítás	67,5	19,7
	Munkavállalók SZJA-ja/ Kifizető által levont adó	63,8	23,4
	Termékdíj	11,7	4,1
<b>Adó-és járulékok összesen</b>		<b>253,5</b>	<b>61,5</b>
Engedélyekkel kapcsolatos adminisztráció	Adóhatóság felé kötelező/ kérésére történő adatszolgáltatás	56,1	30,2
	Élelmiszerekkel kapcsolatos engedélyek. HACCP	14,9	0,0
	Engedélyekkel kapcsolatos és hatóságokkal történő kapcsolattartáshoz kötődő adminisztráció	24,1	10,7
	Saját szállítás, fuvarozás	2,9	0,1
	Teremlési telephelyek – szabályozási tervek	0,7	0,1
<b>Engedélyekkel kapcsolatos adminisztráció összesen</b>		<b>98,8</b>	<b>41,1</b>
Foglalkoztatási adminisztráció	Alkalmi munkavállalók foglalkoztatása	25,6	7,2
	GYES, GYED, gyermek jogán otthon lévő munkavállaló	3,5	3,5
	NYENYI adminisztráció	1,6	1,6
<b>Foglalkoztatási adminisztráció összesen</b>		<b>30,7</b>	<b>12,3</b>

Fókuszterület	Súlyponti terület	Összes érintett vállalat admin teher/év (Mrd Ft)	Tehercsökkenés javaslat alapján (Mrd Ft)
Támogatások, pályázatok	Állami támogatás igénybevétele érdekében önként vállalt adatszolgáltatás és ellenőrzése	1,1	0,0
	EU támogatás érdekében önként vállalt adatszolgáltatás és ellenőrzése	1,4	0,3
	Közbeszerzés (pályázaton való indulás) érdekében önként vállalt adatszolgáltatás és ellenőrzése	0,8	0,5
<b>Támogatások, pályázatok összesen</b>		<b>3,3</b>	<b>0,9</b>
<b>Mindösszesen</b>		<b>607,6</b>	<b>211,3</b>

Forrás: Deloitte [2010a]



## ADMINISZTRATÍV TERHEK ÉS A HAZAI ADÓRENDSZER

Több elemzés, így a fentiekben ismertetett Deloitte anyag is megállapította, hogy az adminisztratív terhek nagyobb része a magyarországi adórendszer bonyolítottságából fakad. A vállalkozók és vállalkozásvezetők körében végzett felmérésekből egyöntetűen kiderül, hogy a vállalkozói réteg számára a legtöbb akadály az adózás folyamatának összetettségéből adódik (4. táblázat).

### 4. táblázat „Mennyire fontos az Önök vállalkozásának, hogy az alábbi területeken az adminisztráció csökkenjen?”

(0 = egyetlen vállalkozásnak sem fontos; 100 = minden vállalkozásnak nagyon fontos)

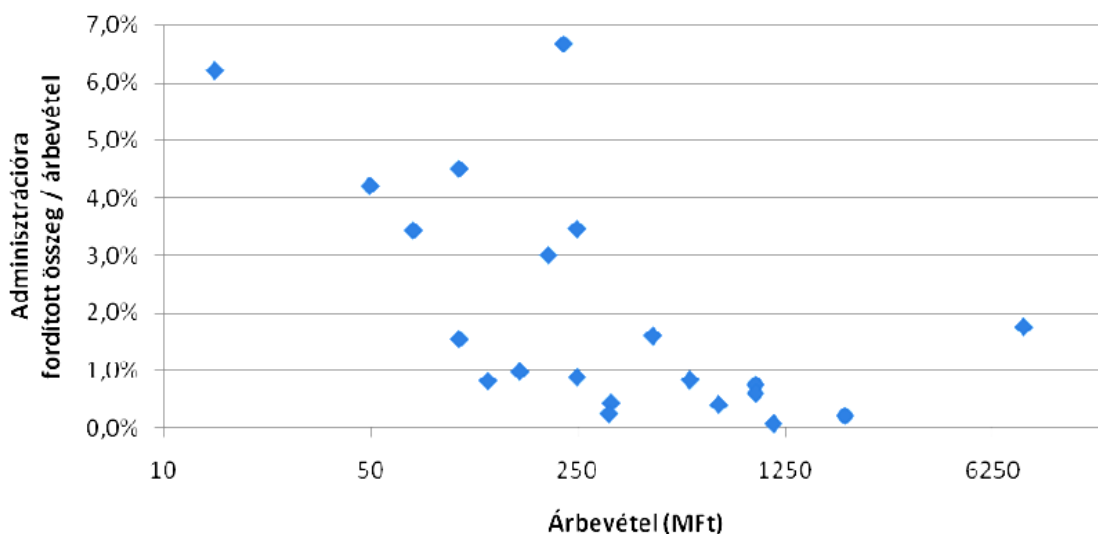
	Nem érinti %	Mennyire lenne fontos, hogy az adminisztráció csökkenjen (0-100 skála)	Relatív szórás (%)
Központi adók bevallása	6,6	78,5	31,0%
Járadékok bevallása	6,8	77,5	31,9%
Helyi adók bevallása	6,6	75,0	34,6%
Egyéb foglalkoztatással összefüggő kötelezettségek	15,3	74,3	35,9%
Támogatások elnyerése pályázati úton	30,2	74,1	36,7%
Engedélyezések	22,9	72,4	38,0%
Vállalkozás átalakítása, megszüntetése	35,2	71,0	38,6%
Vállalkozásindítás	37,1	69,2	41,0%
Vámeljárással kapcsolatos kötelezettségek	44,6	68,8	42,2%
Környezetvédelemmel kapcsolatos előírások	32,5	68,5	38,8%
Műszaki előírásoknak való megfelelés	22,4	68,4	39,2%
Statisztikai adatszolgáltatások	17,4	67,9	39,7%
Közbeszerzésben való részvétel	39,5	67,4	42,1%

Forrás: GKM [2007]

Balás Gábor és Vékony András Benjámin 2009-ben megjelent tanulmányában (*Balás–Vékony* [2009]) hangsúlyozza, hogy a piaci működésre vonatkozó előírások összes betartása sok esetben az üzletmenetet lehetlenné tevő költségekkel járna. Interjúbeszélgetéseikből az is kiderült, hogy a vállalkozók az adórendszer szabályainak jelentős körét életszerűtlennek tartják, a megkérdezett könyvelők szerint ráadásul több szabály ellentmondásban van egymással.

Vizsgálatuk szerint az adórendszer működésének adminisztratív költségei a kisvállalkozásokat sújtják elsősorban, versenyhátrányba hozva őket a nagyobb cégekkel szemben (1. ábra). Miközben az adózás adminisztrációja még a nagyobb cégeknél is eléri az éves nettó árbevétel 1 százalékát, a kisvállalkozások alsó kategóriájában 10% körüli becslések születtek. Ennek nagyobbik része nem a könyvelőknek kifizetett összegből, hanem az adórendszernek való megfelelés miatt eltöltött idő magas arányából adódik.

**1. ábra Az adminisztratív feladatok ellátására külsősnek fizetett összegek a cégek árbevételének arányában 2008-ban**



Forrás: Balás–Vékony [2009]

Szerb László és Ulbert József 2007-ben publikált tanulmánya (*Szerb–Ulbert [2007]*) szerint viszont az adózással kapcsolatos adminisztratív terhek leginkább nem a legkisebb cégeket sújtják, hanem az ennél némileg nagyobb mikro- és kisvállalatokat. E cégek különösen érzékenyek az adózás gyakori változásaira, és vezetői idejük jelentős részét fordítják arra, hogy megfeleljenek az adózással kapcsolatos szabályoknak és azokat folyamatosan nyomon tudják követni.

A Közjó és kapitalizmus Intézet a 2009. évi jelentésében (*Mike–Szalai [2009]*) kiemelte, hogy a vállalkozók az adminisztrációs terheket még az adóterheknél is súlyosabbnak vélik. A Világgazdasági Fórum felmérésére hivatkozva rámutattak, hogy míg az adószint mértékére a megkérdezett vállalkozók 12,8 százaléka panaszkodott, az adóadminisztrációt a válaszadók 15,4 százaléka említette problémaként, a finanszírozáshoz jutást 14 százaléku, a gyakran változó és kiszámíthatatlan szabályozást 11,9 százaléku, a nem hatékony bürokráciát pedig 10,8 százaléku nevezte a vállalatfejlődés akadályozó tényezőjének.

A Corvinus Egyetem Kisvállalkozás-fejlesztés Központja által 2009-ben végzett kutatásban (*Szirmai–Szerb [2009]*) a megkérdezett vállalkozók sikertelenségük okaként harmadik helyen említették a magas adminisztrációs terheket a magas adó és járulékterhek, illetve a pénzügyi források hiánya után.

## 5. táblázat Akadályok rangsora

Sorrend	Akadály (1=semmilyen hatással nem volt, 5=nagy hatással volt)	Mértéke (átlag)
1.	Magas adó és TB terhek	4,34
2.	Recesszió, általános gazdasági helyzet	3,92
3.	Nagy adminisztrációs költség	3,80
4.	Állami szabályozás kiszámíthatatlansága	3,48
5.	Erős verseny a kisvállalatokkal	3,07
6.	Lehetőség hiánya	2,99
7.	Tisztességtelen verseny	2,86
8.	Elégtelen belföldi kereslet	2,85
9.	Erős verseny a nagyvállalatokkal	2,76
10.	Tőkehiány	2,58
11.	Jogi, kereskedelmi, szolgáltatási nem fizikai infrastruktúra hiányosságok	2,51
12.	Társadalmi értékrendszer	2,51
13.	Állami források hiánya	2,36
14.	Képzett szakemberek hiánya	2,11
15.	Fizikai infrastruktúra hiányosságai	2,07
16.	Termék alacsony versenyképessége	2,01
17.	Kölsönforrások hiánya	2,01
18.	Szervezeti rendszer hiányosságai	1,96
19.	Üzleti partnerek, beszállítók hiánya	1,89
20.	Elégtelen külföldi kereslet	1,85
21.	Belső vezetési problémák	1,74
22.	Alkalmazott technológia alacsony színvonal	1,69

Forrás: Szirmai– Szerb [2009]

Általános akadályozó tényezőként is az élvonalban szerepel az adminisztrációs terhek említése – a 2009-es felmérés szerint a recesszió és az adóterhek számítottak súlyosabb gátló tényezőnek. A tanulmány szerint az adminisztrációs terhek kapcsán a legtöbben az adatszolgáltatási kötelezettségek magas számára, a felesleges írásbeliségre panaszkodtak. A szükségtelennek érzett terhek többnyire a túlbonyolítottnak nevezett adórendszerből erednek.

Érdekes, hogy bár az akadályozó tényezők között elsőként az adóterheket említették a vállalkozók, arra a kérdésre, hogy mi javíthatna versenyképességükön, legtöbben valamely adminisztrációs teher csökkentését említették. Különösen a szolgáltató szektorban tevékenykedő cégek érzik szükségét a szabályozói környezet egyszerűsítésének.

A GKI Gazdaságkutató Zrt. – az NFGM megbízásából készített – 2009-es tanulmánya (Papnek et al. [2009]) megállapítja, hogy a vállalatok szerint a növekedést fékező külső tényezők közül a gazdaságpolitika kiszámíthatatlanságának van a legnagyobb hatóereje, ám itt is a túlzott elvonások és az adminisztrációs terhek állnak a dobogó másik két fokán.

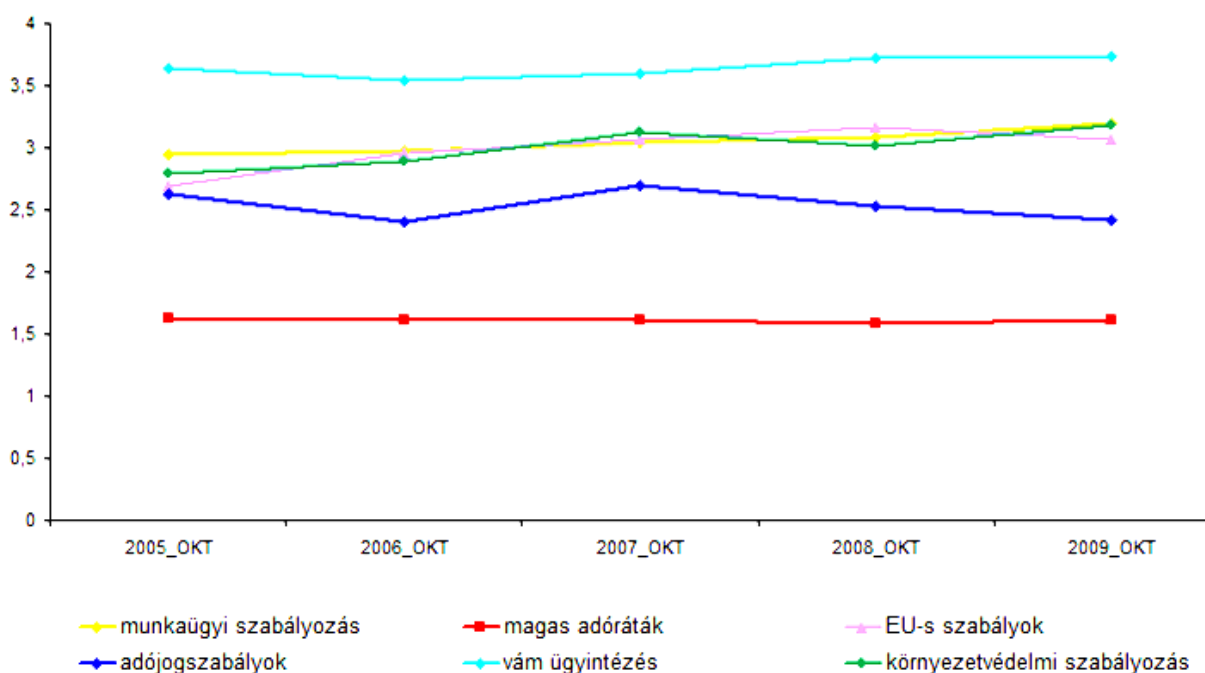
Ez utóbbi tényezővel kapcsolatban a tanulmány az Unió javaslatainak megfontolása mellett az *Üzletre hangolva* elnevezésű, 2006-ban elkészített kormányprogram (tanulmányorozatunk „Adminisztratív terhek: intézkedések Magyarországon az egyszerűbb szabályozói környezetért” című részében a kormányprogramot

részletesebben bemutatjuk) továbbfolytatását szorgalmazza. A szerzők hangsúlyozzák, hogy az eddigi racionalizálásból számos olyan ügyfajta (például engedélyezési eljárás, szociális vagy munkaügyi nyilvántartási kötelezettség, perbeli tennivaló, statisztikai adatszolgáltatás, illetve pályázatokkal kapcsolatos adminisztráció) maradt ki, amelyek a vállalatokat súlyosan terhelik. A dereguláció és a számos szabályozás hatályaon kívül helyezése ellenére a rendszerváltás óta az érvényben lévő jogszabályok száma duplájára nőtt. Rámutatnak továbbá arra is, hogy nem javult a jogszabályok nehezen érthető nyelvezete sem, és a közigazgatási eljárások is lassúak általában.

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet (GVI) felmérései (Tóth–Papp [2007]) szintén megerősítik, hogy az adminisztratív terhek még a magas adórátáknál is több nehézséget okoznak a vállalatoknak. A negatív megítélés pedig önmagában sem a magyar panasz kultúrával, sem a gazdasági recesszióval nem magyarázható.

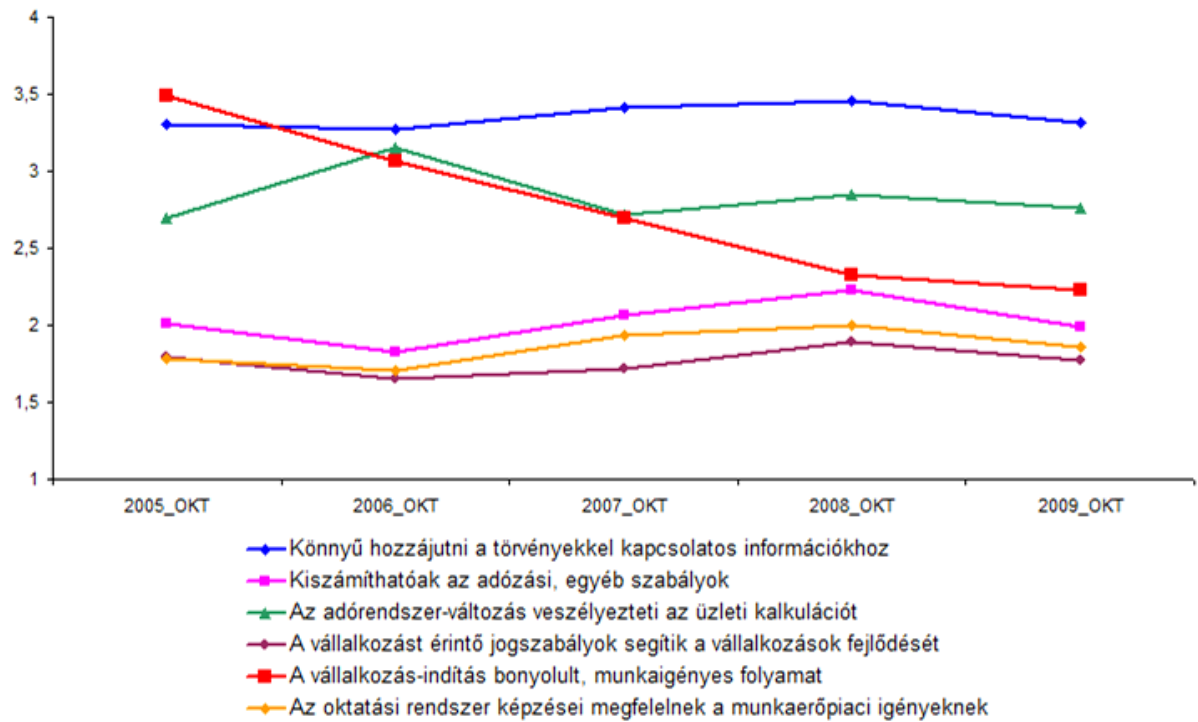
A kis- és közepes vállalkozások üzleti helyzetének, rövid távú kilátásainak feltárására és e cégcsoport üzleti helyzetét befolyásoló gazdasági és intézményi tényezők és hatások felmérésére indított kutatás 2007-es adatai szerint egy év során átlagosan 65 órát vesz igénybe a különböző adminisztratív feladatok ellátása (ez 2006-ban 14 órával kevesebb volt). A cégvezetők a GVI felmérése (GVI [2009]) szerint is a kötelező adatszolgáltatás időigényét tartják a leginkább eltúlzottnak, ami után az adó- és járulékbemutatóhoz kapcsolódó munkák következnek.

## 2. ábra KKV-körkép: a cégek működése és növekedése terén mennyire jelent akadályokat (1-jelentős akadály; 4-nem akadályoz)



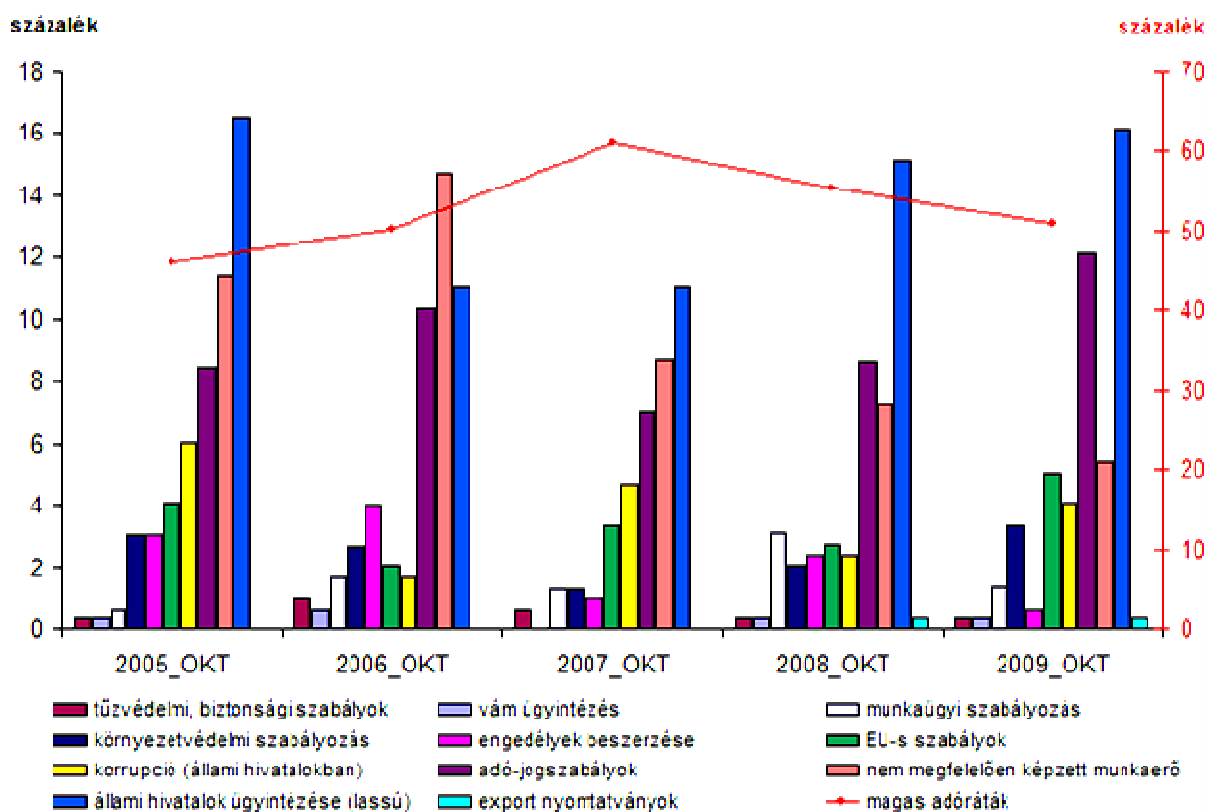
Forrás: GVI [2009]

3. ábra **KKV-körkép: Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal**  
(1-egyáltalán nem ért egyet, 4-teljesen egyetért)



Forrás: GVI [2009]

#### 4. ábra KKV körkép: Melyik a legjelentősebb akadály az Ön vállalkozása számára? (százalék)



Forrás: GVI [2009]

A fenti ábrákból (3. és 4. ábra) is kirajzolódik, hogy a vállalkozók számára az adórendszer szabályai, a lassú hivatali ügyintézés és az oktatási rendszer miatt nem megfelelően képzett munkaerő jelenti a legfőbb nehézséget.

A Deloitte-nak egy, a 2010-es év adózásával kapcsolatban készített felméréséből (Deloitte [2010b]) kiderül az is, hogy a vállalatok várakozásai szerint idén a legnagyobb kihívást a transzferár- és áfaszabályozásnak való megfelelés jelenti majd számukra az adózás terén, jellemzően magasnak ítélik továbbá a velük szemben támasztott adminisztrációs elvárásokat. A felmérés megállapítja továbbá, hogy a vállalkozások saját működésük során a legnagyobb tehernek a túl gyakran változó és emiatt kiszámíthatatlannak tartott adórendszert érzik. A válaszadók jelentős többsége, 63 százaléka volt ezen a véleményen, 21 százalékuk pedig úgy gondolta, hogy leginkább a tőlük elvárt nagymértékű adminisztráció nehezíti meg a működésüket. Az adóteher mértékét mint működést nehezítő tényezőt ugyanakkor mindössze 4 százalékuk jelölte meg.

Az adózási rendszerben tapasztalt problémák hazánk versenyképességére is kihatnak. Az erre vonatkozó felmérésekben Magyarországgal kapcsolatban mindenütt megjegyzik, hogy a jogi szabályozás túlbonyolított és szükség lenne a bürokrácia hatékonyságának növelésére. Mint ahogyan a Pécsi Tudományegyetem kutatói egy 2007-es tanulmányban (Szerb–Ulbert [2007]) rámutattak, az összes ilyen jellegű kutatásban hazánk helyzete jelentősen átlag alatti volt, az országok között az utolsó

harmadban helyezkedett el.<sup>2</sup> A tanulmány szerzői hangsúlyozzák, hogy a magyar vállalatok versenyképességét egyrészt nagymértékben rontják az adórendszer problémái, annak áttekinthetlensége, bonyolultsága, valamint az ebből fakadó jogbizonytalanság és gazdaságpolitikai instabilitás. Mindezt tetézi, hogy az adómorál rendkívül rossz, a jogalkotók és végrehajtók nem tudnak egyértelmű különbséget tenni az illegálisra és a legalitásra törekvő adózók között. A kutatók számításai szerint az átlagos adózónak évente 72 óra szükséges az adózással kapcsolatos feladatok teljesítéséhez, 190 óra az adózással kapcsolatos szabályok nyomon követéséhez, továbbá van 217 200 forint közvetlen kiadása a könyvelőcégek felé, 134 100 forint direkt közvetlen adózással kapcsolatos kiadása. Összesen tehát évi 262 óra és 351 300 forint költséget jelent az adminisztratív terhet, ez utóbbi az éves árbevételnek közel 2 százalékát teszi ki. A tanulmány felméréséből kiderült az is, hogy a vállalkozók a számlák előkészítését és tárolását, a könyvelőkkel történő egyeztetést, valamint a bevallások elkészítését és azok ellenőrzését tartják a leginkább megterhelőnek. Ehhez képest a többi feladat, mint a pénztárkönyv vezetése, a jogszabálykövetés vagy a bér jellegű járulékok adminisztrációja jóval kisebb problémát jelent.

A tanulmány összegzőképpen a következő javaslatokat fogalmazza meg az adórendszer adóadminisztrációjának csökkentéséhez:

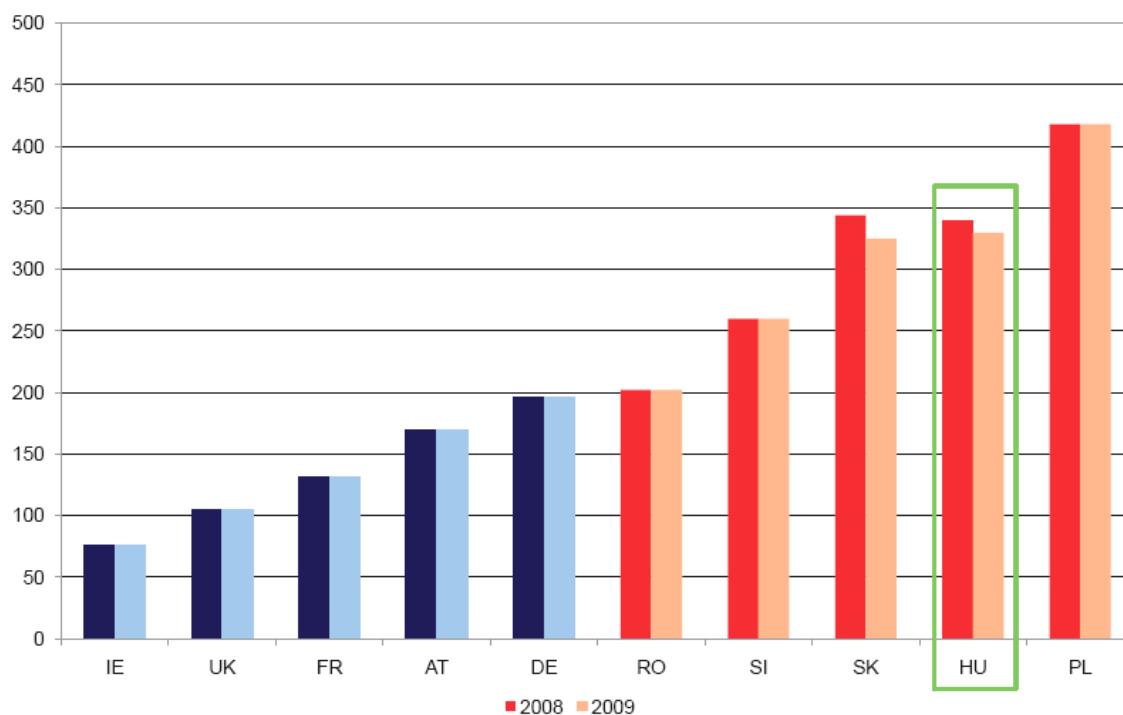
- az adónemek számának csökkentésével és összevonásával 3-4 fajta adónem maradjon;
- egyszerűsödjenek a kitöltések, csökkenjenek a kivételek;
- szüntessék meg a felesleges adminisztrációt, szűkítsék a nyilvántartási kötelezettséget, tárják fel az átfedéseket és alkalmazzák az *egy adatot egyszer kérdezzünk* elvet;
- terjesszék ki az egyszerűsített adózást;
- biztosítsák az adórendszer stabilitását – *a gyakori változtatások károsabbak, mint a bonyolult adórendszer*;
- csökkentsék a direkt költségeket (legyen például csak egy APEH számlára utalás stb.).

A GKI 2009-es Versenyképességi évkönyvében (GKI [2009]) idézett OECD Adótanulmány adatai szintén világossá teszik, hogy az adózás költségei az árbevételhez mérten igen magasak, ami a nemzetközi összehasonlítás szerint is lesújtó eredménynek számít.

---

<sup>2</sup>A legkisebb teher általánosságban az angolszász, valamint a skandináv kormányzati modellben jelentkezik. A Világbank felmérése szerint azonban a legkönnyebb dolguk mégis Szingapúrban, Hong Kongban és az USA-ban van a vállalkozásoknak.  
(forrás: <http://www.doingbusiness.org/documents/fullreport/2010/DB10-full-report.pdf>; Letöltés ideje: 2010-08-10)

## 5. ábra Adózásra fordított idő (munkaóra/év)



Forrás: *Paying Taxes OECD*, idézi GKI [2009]

A HÉTFA Kutatóintézet 2010-ben készített felméréseinek eredményei szerint a legfontosabb állammal szemben támasztott vállalkozói elvárás a közteherviselés versenyképesebbé tétele, ami jelentős, de legalábbis érzékelhető adóteher- és járulékteher-csökkentést jelent. A második legfontosabb elvárás az adminisztrációs terhek csökkentése: az adózás és foglalkoztatás szabályainak egyszerűsítése és a szabályozási környezet kiszámíthatóságának javítása.



**6. táblázat A vállalkozások által legfontosabbnak tartott jogszabály-változtatások, állami beavatkozások**

„A következőkben a vállalkozásokat érintő programokat, intézkedéseket, jogszabály-változtatásokat lát. Kérem, válassza ki azt a hármat, amelyek a legfontosabbak lennének az Önök vállalkozásának a szempontjából! Először a legfontosabbat jelölje, majd a második legfontosabbat, végül a harmadik legfontosabbat.”

Beavatkozási terület	Első helyen említették	Második helyen említették	Harmadik helyen említették	Említesek aránya, %	Fontosság (0-100)
Adó- és járulékkerhek csökkentése	153	47	34	83%	70
Az adózás és a foglalkoztatás szabályainak egyszerűsítése	27	71	45	51%	32
A gyakori jogszabályváltozások gyakorlatának visszaszorítása, a szabályozási környezet kiszámíthatóságának javítása	28	40	60	46%	27
Vissza nem térítendő fejlesztési, beruházási támogatások nagyságának növelése, a vállalkozások fejlesztéseinek pályázati forrásokból való támogatása	27	35	31	33%	22
A hitelek elérhetőségének könnyítése, hogy a vállalkozások könnyebben és olcsóbban juthassanak hitelekhez	24	35	36	34%	21
A bíraskodás, a csődeljárások kiszámíthatóságának, elfogulatlanságának erősítése	7	18	17	15%	9
A hatósági ellenőrzések elfogulatlanságának erősítése	5	8	17	11%	6
A vállalkozói képzések, önképzések, munkahelyi képzések támogatása, hogy bővüljön a vállalkozók és a dolgozók szakismerete	2	10	13	9%	5
Vállalkozásokat segítő szolgáltatások fejlesztése (például inkubátorházak létesítése, vállalkozásfejlesztési alapítványok munkájának támogatása)	5	8	10	8%	5
A vállalkozásindítással és működéssel kapcsolatos engedélyezés, szabályozási eljárások egyszerűsítése	3	7	10	7%	4

Forrás: HÉTFA Bizalom és Vállalkozás 2010 (N=227) adatfelvétel.

<sup>3</sup> A beavatkozási terület fontosságát mutató értéke 0 és 100 közötti értéket vehet fel, s minél közelebb van a 100-hoz, annál jelentősebbnek tartják azt a megkérdezett vállalkozások. A mutató 100-as értéket akkor vesz fel, ha az adott beavatkozási területet minden válaszadó elsődleges fontosságúnak tartja. A mutató értékét úgy képeztük, hogy a beavatkozási területet a legfontosabbnak tartó vállalkozások számát megszoroztuk hárommal, majd összeadtuk a második helyen bejelölő vállalkozások számának duplájával és a harmadik helyen bejelölő vállalkozások számával, majd ezt az összeget elosztottuk a válaszadó vállalkozások számának háromszorosával.

Noha a vállalkozók döntő többsége az adó- és járulékterhek csökkentését várja el a kormányzattól, a kutatás során kiderült, azt gondolják, hogy ténylegesen megfizetett adó nem elsősorban a vállalkozás teljesítményétől függ. 2009-es és 2010-es adatfelvételi eredményeink szerint abban, hogy egy vállalkozás mennyi adót fizet, a könyvelő hozzáértésének van leginkább meghatározó szerepe. A vállalati teljesítmény csak másodlagos jelentőségű a vállalkozók véleménye szerint, míg az adóhatóság informális elvárásai a harmadik legfontosabbnak tartott tényezőcsoportot alkották a megkérdezett vállalkozások szerint.

**7. táblázat „Mely tényezők a fontosabbak annak meghatározásában, hogy mennyi adót fizet egy cég? Kérem, értékelje a következő tényezők jelentőségét!”**

	Átlag (0-100-ra vetítve, ahol 100 azt jelenti, hogy minden vállalkozás szerint meghatározó jelentősége van)		
	2009	2010 Bizalom és Vállalkozás	2010 Mag Zrt.
Könyvelő hozzáértése	78	78	81
Vállalati teljesítmény	77	78	77
APEH informális elvárása	60	56	57
A cég jövőbeli hitelfelvételi/támogatásigénylési tervei	55	50	55
A vállaltvezető meggyőződése a szabályok igazságosságáról	49	48	46
A vállalkozás vezetőjének személyes kapcsolatai	47	34	34
Az, hogy mekkora a számla nélküli bevételek aránya <sup>4</sup>	45	35	32
A vállalkozás vezetőjének politikai kapcsolatai	43	30	31

Forrás: HÉTFA Bizalom és Vállalkozás 2009-es (N=701)és 2010-es (N=227), illetve HÉTFA Mag Zrt. 2010-es (N=407) adatfelvételek.

Az NFGM és elődszervezetei által 1997 óta összegyűjtött részletes kérdőíves adatok újraelemzése (*Csite-Major* [2010]) során az is kiderült, hogy a magasnak ítélt adóterhek konstans módon jelentik a legsúlyosabb akadályt a vállalkozásfejlődés számára, és az adminisztratív kötelezettségek is súlyos terhet jelentenek a vállalkozás számára.

<sup>4</sup> 2010-ben a következőképp kérdeztük: „Az, hogy milyen gyakori a számla nélküli értékesítés lehetősége”

8. táblázat A vállalkozások termelés- (szolgáltatás) növelését akadályozó tényezők 1997–2009 (0-100-as skálán)

Növekedést akadályozó tényezők	1997	1998	1999	2003	2005	2007	2008	2009
Magas adó- és társadalombiztosítási terhek	84	78	73	74	72	77	76	75
Nincs elég megrendelése	48	45	52	45	48	45	48	63
Gazdasági szabályozás kiszámíthatatlansága	62	58	53	58	55	63	63	61
Erős verseny	53	58	61	61	61	56	57	58
A hatóságok, hivatalok által előírt adminisztratív kötelezettségek							50	50
Tisztességtelen verseny	46	44	44	47	48	45	45	41
Tőkehiány	40	37	37	34	32	31	33	30
A vevők fizetési késedelmei	30	31	30	32	34	35	33	30
Korrupció							30	27
Nem érvényesíthető jogos követelések							20	18
Hitelhiány	27	26	26	20	15	12	16	13
Beszerezési nehézségek	14	16	16	17	16	13	16	13
Meglevő kapacitásainak korszerűtlensége, elavultsága	17	19	17	17	13	12	12	9
Egyéb akadályozó tényezők	19	20	17	16	13	19	16	8
Munkaerőhiány	9	9	9	12	8	9	9	5

Forrás: Csíte– Major [2010]: 35–36.

Az adminisztratív terhek csökkentése kapcsán több szakértő úgy véli, hogy az adórendszer megváltoztatásának komoly költségei lehetnek. Az adórendszer egyszerűsítése és a versenyképesség növelése kapcsán fontos látni, hogy nem elegendő egyedül az adókulcsok nagyságát figyelembe venni. Maksym Ivanyna (*Ivanyna [2007]*) modellezése szerint – amely azt vizsgálta, hogyan befolyásolja a kormányzati hatékonyság a versenyképességet – a különböző országok a közszolgáltatásokat különböző hatékonysággal állítják elő. A hatékonyabb országokban az optimális adószint jóval magasabb, mint a kevésbé hatékonyak esetében. Az elmélet hangsúlyozza, hogy nem elég az adórátákat változtatgatni, az adórendszernek összhangban kell állnia az állami szolgáltatásokkal. A nagy hatékonysággal és alacsony veszteséggel nyújtott állami szolgáltatások lehetővé teszik a magasabb adókat, míg ha nincs meg a kormányzati hatékonyságba vetett bizalom, akkor az optimális adó jóval alacsonyabb, a magas kulcsok nem felelnek meg a társadalomnak.

Bíró Anikó és Vincze János tanulmánya (*Bíró–Vincze [2008]*) felhívja a figyelmet arra is, hogy kizárólag adminisztratív eszközökkel nem lehet a feketegazdaság ellen harcolni, az ugyanis reálértelemben kudarcot eredményez: a jelenlegi szigorú adószabályok tüzzel-vassal való betartatása csökkenő fogyasztást, exportot és GDP-t,

emellett növekvő munkanélküliséget és inflációt eredményezne, valamint nagyon költséges is lenne.

Kutatói becslések (*Bakos et al.* [2008]) szerint ugyanakkor a jelenlegi rendszerben a munkát terhelő adók csökkentése nagyobb hozamot eredményezne az átállás költségeinél: növekedne a munkaerő iránti kereslet, ösztönöznék a legális foglalkoztatottságot és mérsékelnék a jelenlegi adórendszer degresszív hatásait (képzetlen munkaerőt a hozzáadott érték arányában jobban terhelő rendszert). Ezzel szemben a társasági nyereségadó, a helyi iparüzési adó és a fogyasztási adók esetében a rendszer megváltoztatásának a költségei jelenleg nagyobbak lennének annak hasznánál.

A szabályozók felelőssége megjelenik a rendszer egyenlőtlenségeinél és igazságtalanságainál is. Az igazságosságnak két fajtáját különbözteti meg az irodalom: a vertikális igazságosság a nagyobb teherbíró képességűek arányosan nagyobb adóztatását jelenti, míg a horizontális igazságosság az azonos teherbíró képességgel rendelkező szereplők azonos adóztatását. Magyarországon ennek a két igazságossági kritériumnak a sérülése rombolja az adómorált és a társadalmi kohéziót. A magyar adórendszer európai és világviszonylatban magas terhei ugyanis nem egyenlően oszlanak meg az adófizetők között. A GKI Versenyképességi Évkönyve szerint (*GKI* [2009]) a személyi jövedelemadót bevallók 20 százaléka az adójóváírások és egyéb kedvezmények miatt egyáltalán nem fizetett adót, másrészt az összes beszedett jövedelemadó felét az adózók 7-8 százaléka fizette. A vállalati adókedvezmények esetében sem jobb a helyzet. Egy 2009-ben készült Kopint-Tárki jelentés adatai szerint az egyébként is tőkeerős külföldi nagyvállalatok kapták az állami adókedvezmények 94 százalékát. Erre a nagyarányú adókedvezménnyel történő tökevonásról az Állami Számvevőszék (ÁSZ) a 2009-es költségvetést értékelő tanulmányában (ÁSZ [2008]) azt állította, hogy már középtávon sem éri meg, mivel a befektetések nem ágyazódnak be a magyar gazdaságba, mobilitásuk révén pedig állandóan igényt tartanak a támogatásra. Az ÁSZ tanulmányában felhívja a figyelmet az állami szabályozás további kihívásaira is. Megállapítása szerint a közpénzek alacsony hatékonyságán mindenképpen javítani kell a versenyképesség fenntartása érdekében.

A BCE Pénzügyi Számvitel tanszék adótanulmányában (*BCE* [2007]) a könyvelés rendszerének átalakítása mellett érvel. Mint ahogyan a szerzők írják, a jelenleg kötelező kettős könyvvitel célja az lenne, hogy a külső felek (befektetők, üzleti partnerek, *stakeholderek*) tisztánlátását szolgálja, illetve a közérdeklődést kielégítse. A valóság azonban az, hogy a kettős könyvvitelt vezető cégek 96,7 százaléka olyan mikrovállalkozás, melynek éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege nem éri el a 2 millió eurónak megfelelő forintösszeget. Ezek a vállalatok annyira kicsik, hogy külső felek nem igazán érdeklődnek irántuk, közérdeklődésről pedig egyáltalán nem lehet beszélni az esetükben. Ilyen körülmények között a kettős könyvvitel egy feleslegesen bonyolított rendszer, amit komolyabb veszteségek nélkül fel lehetne váltani egy adó szemléletű könyveléssel a fent említett méretkategóriában.

## A FEJLESZTÉSI FORRÁSOK MEGSZERZÉSÉVEL KAPCSOLATOS ADMINISZTRATÍV TERHEK

Az adórendszer által előidézett adminisztratív terhek mellett Magyarországon jelentősek a pályázati rendszerek működéséből eredő felesleges vállalkozói költségek is. Balás Gábor és Csité András az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) pályázati rendszerét vizsgáló, 2008-ban elkészített tanulmánya (*Balás–Csité [2008]*) leszögezi, hogy a támogatásrendszer jelentős bürokratikus terhei nagyrészt az állami intézmények önvédelmi, erőforrás-minimalizáló szándékaiból következő túlszabályozásra vezethetők vissza. Az elemzés szerint a magas adminisztratív költségszint legfőbb forrásai a következők:

- A legmagasabb költséget az indokolatlan vagy a pályázók közötti nem megfelelő dimenzióban zajló versenyeztetés okozza.
- A pályáztatás során sok a fejlesztési cél szempontjából feleslegesen bekért információ és garancia, amelyek ellenőrzése a végrehajtást is megrágtatja.
- Az intézményrendszer a fejlesztési cél helyett a fejlesztési folyamatot akarja kontrollálni, amely a fejlesztéspolitikai célok elérésére a legköltségesebb és a legkevésbé hatékony módszer.
- Nagyon magas a pályázati piacnak fizetett kockázati felár, amit a pályázati rendszer bonyolultsága hoz létre és növel folyamatosan.
- A költségek csökkentését szolgáló eljárások gyakran maguk is többlet költséget okoznak a pályázóknak, az egységesítéstől az elektronizáláson át a kétfordulós eljárásrendig.
- A pályáztatás projektmenedzsmentjének hibáiból és hiányosságaiból eredő ellentmondások és csúszások számos többletköltség forrásai.
- Nagyon magas költséggel járnak a pályáztatási rendszert átható bizalmatlanság miatti felesleges információkérések.
- A pályázati rendszer és a mögötte lévő intézményrendszer instabilitása rengeteg felesleges költségnek az okozója.
- Nagyon komoly költsége van annak, hogy a pályázati kiírás megtervezésében résztvevők nem (vagy csak elvétve) érzékenyek a pályázók költségeire, ezért nagyon magas a fel nem használt vagy alig használt, illetve egy nyilatkozattal kiváltható, de a pályázóknak nagyon költséges dokumentumok száma és aránya.

A vizsgálat eredménye szerint az ÚMFT pályázati rendszerében a támogatási szerződés megkötéséig a pályázók a támogatási keretösszeg 3,8 százaléka és 9,1 százaléka közötti adminisztratív költséget viselnek, amelynek több mint kétharmada a pályázati rendszer okozta felesleges költség. Ehhez társulnak a végrehajtás során felmerülő adminisztratív terhek, amelyek megközelítőleg még egyszer ekkora tétellel terhelik meg a fejlesztési forrásokat. Figyelembe véve továbbá a fejlesztéspolitikai intézményrendszer működési költségeit is, az ÚMFT források elköltése az EU társfinanszírozta pályázati rendszer 6500 milliárd forintos forrásával számolva – a jelenlegi pályáztatási gyakorlat fennmaradása esetén – 2013-ig 780 és 1430 milliárd forint közötti adminisztratív költséggel terheli a gazdaságot.

A pályázóknál jelentkező költségek csökkentése érdekében a tanulmány a következő változtatásokat sürgeti:

- pályázatok helyett projektcsomagok és fejlesztési normatívák kialakítása,
- a projektgazda felelősségének erősítése,
- a programozási és pályáztatási szerepek erősebb szétválasztása,
- intézményrendszeri felelősségvállalás erősítése,
- az akciótervezés újragondolása,
- a kiírás teljes projektmenedzsmentjének át(ki)alakítása,
- az NFÜ államigazgatási szervezeti integráltságának növelése,
- intézményi tudásátadást erősítő szervezetfejlesztés,
- a szervezeti erőforrásoknak a tevékenység kontrollról az eredménykontrollra történő átcsoportosítása.

## **ÁLLAMI BÜROKRÁCIA-CSÖKKENTŐ KORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEK MAGYARORSZÁGON**

Az Unió többi tagjához hasonlóan a kétezres évtized közepén Magyarország is célul tűzte ki, hogy 2012-ig 25 százalékkal csökkentse a nemzeti szabályozásból adódó vállalkozói adminisztratív terheket. Az erről szóló határozatot a kormány 2008 szeptemberében fogadta el, azonban a célszámot már a kis- és középvállalkozások fejlesztése kapcsán egy 2007-ben 6 éves időszakra meghirdetett stratégia is kitűzte, illetve ehhez hasonlatosan még a 2006 októberében meghirdetett „Üzletre hangolva” (ÜH) program is az üzleti környezet fejlesztését, a vállalkozások működési és tranzakciós költségeinek csökkentését célozta meg.

Az ÜH a vállalkozók adminisztratív terheinek csökkentése kapcsán a vállalkozói környezet javításával 5 éven át évi 100-150 milliárd forintos megtakarítás elérését tartotta kívánatosnak. A programban részletezett szabályozási és fejlesztéspolitikai intézkedések meghatározása a vállalkozások, illetve azok szakmai és érdekképviseleti szervezetei által megfogalmazott javaslatok alapján történt, amelyek érintették a cég- és adóadminisztráció egyszerűsítést, a vállalkozások jogbiztonságának növelését, a pénzügyi működési feltételek javítását, illetve a verseny tisztaságának és átláthatóságának fokozását.

2007 második felében elindult a Bürostop.hu kormányzati portál is, amelynek az volt célja, hogy egy helyre gyűjtse össze a bürokrácia, valamint az adminisztratív terhek csökkentésével kapcsolatos jogszabályokat, tanulmányokat és szakértői javaslatokat. A honlap ma már nem érhető el.

Sikerként értékelhető azonban, hogy 2008 óta – mint arra a versenyképességi indexek tárgyalásakor már utaltunk – akár egyórás ügyintézési határidő alatt lehet céget alapítani elektronikus cégeljárás során vagy egyszerűsített eljárásban.

A Lisszaboni Stratégia célkitűzésének elfogadását követően a kormány 17 rövid távú intézkedést határozott meg az adatszolgáltatási kötelezettségek gyors egyszerűsítése érdekében, illetve a nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter feladatául jelölte ki az egyes fókuszterületekkel kapcsolatos hosszabb távú intézkedési tervek előkészítését. Az eljárások egyszerűsítése céljából a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium és az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium is felülvizsgálta az engedélyezési

tevékenység területén felmerülő adminisztrációs kötelezettségeket. Ennek eredményeként a közigazgatási hatósági eljárás munkanapja 22-ről 15-re csökkent és a szakhatósági közreműködések száma ismintegy 25 százalékkal redukálódott.

2009 tavaszával csökkentek a telepengedélyezéssel kapcsolatos adminisztratív terhek is,<sup>5</sup> azóta egyszerűsített beszámolókat készíthetnek a betéti társaságok és a KKV-k. Az EU pályázati adminisztrációval kapcsolatosan kiterjesztették a gyorsabb lebonyolítást lehetővé tevő ún. automatikus pályáztatást, 29-el csökkent a pályázatokhoz előre benyújtandó dokumentumok száma. Egyszerűsödött az építési engedélyek megszerzésének procedúrája is, az összevont építésügyi hatósági eljárás következtében az engedélyezési szakaszok időigénye lerövidült, lehetővé vált az elektronikus ügyintézés az építésügyi hatósági döntés közlésénél, mintegy 30 százalékkal csökkent az építésügyi hatósági engedélyhez kötött építési munkák köre, valamint 20 százalékkal nőtt azok aránya, ahol sem engedély, sem bejelentés nem szükséges. Mindezen túlmenően a minden kormánydöntés esetében egységes módszertan szerint egyszerűsített hatásvizsgálatot végeztek annak feltárására, hogy az adott döntés jelent-e többletterhet a KKV-knak, és ha igen, milyen mértékűt. A kormányhatározat értelmében és uniós irányelv végrehajtásából fakadó kötelezettségek jegyében megkezdődött az egyablakos engedélyezési rendszer bevezetésének jogszabályi előkészítése is. Mindennek eredményeként 2007 és 2009 között a Nemzetgazdasági Minisztérium adatai szerint 43 milliárd forinttal csökkent a vállalkozások működését nehezítő adminisztratív terhek mértéke.

A 2010. évi kormányváltás után bejelentett 29 pont keretében<sup>6</sup> kimondottan bürokráciacsökkentő tervek is megfogalmazódtak. Fontos látni azonban, hogy a 29 pont vonatkozó változásai közül egyesek a régiók megszüntetésével egy időben új adminisztratív korlátokat is felállítanak. Például a pálinkafőzés kapcsán emlegetett több évtizedes küzdelem a bürokráciával csak enyhül, de még nem szűnik, és a pálinkafőzés valódi szabadsága helyett az adóbürokrácia elemeként bevezetik a magánfőzés intézményét, számtalan korláttal és új szabállyal.

A 29 pont között szerepel a 10 kisadó eltörlése, ezek közül 2010. július 1-jével megszüntették a bérfőzési szeszadót, a tévékészülékek üzemenben tartási díját, az öröklési és az ajándékozási illetéket (egyenes ági öröklés, illetve ajándékozás esetén), a nagyteljesítményű személygépkocsik adóját, vízi járművek adóját, vízgazdálkodási termelői érdekeltségi hozzájárulásokat. Emellett a vállalati beruházáshoz és telephely-létesítéshez szükséges 51 féle engedély számát július 1-jei hatállyal 33-ra csökkentették. 2011. január 1-jével a tervek szerint megszűnik az épület utáni idegenforgalmi adó, a vállalkozók kommunális adója és a helyi idegenforgalmi adó is. Változtak az egyszerűsített alkalmi munkavállalási szabályok: április 1-jével megszűnt az alkalmi munkavállalói kiskönyv, helyette egyszerűsített munkaszerződést kell kötni, illetve elektronikusan kell bejelenteni a foglalkoztatást a munkáltatónak az APEH felé. Július 1-jétől pedig már lehetőség van az SMS-ben történő bejelentésre is. Ezen felül lakossági szinten bevezették az „adórendszeren kívüli kereset” fogalmát is: amennyiben egy háztartás a foglalkoztató (legyen szó például idősgondozásról, kerti, ház körüli

---

<sup>5</sup> Eljáró hatóságként például a kistérségi jegyzőket jelölték ki, az eljárásban közreműködő szakhatóságok pedig már csak indokolt esetben kerülnek bevonásra. A korábbi 60 napos ügyintézési határidő lecsökkent 30-ra, és az eddigi 165 helyett csak 66 tevékenység körében szükséges engedélyezés lefolytatása.

<sup>6</sup> A kormány I. Akcióterve és a 29 pont Parlamenti expozé 2010. július 6., kedd – dr Matolcsy György miniszter. [http://www.ngm.gov.hu/data/cms2068029/29\\_pont\\_parlamenti\\_expoze\\_matolcsy\\_gyorgy\\_100706.pdf](http://www.ngm.gov.hu/data/cms2068029/29_pont_parlamenti_expoze_matolcsy_gyorgy_100706.pdf) (Letöltés ideje: 2010-10-24)

munkákról, takarításról vagy gyermekfelügyeletről) nem kell személyi jövedelemadót és társadalombiztosítási járulékot fizetni. A „munkaadó” egy havonta és foglalkoztatottanként fizetendő 1000 forintos regisztrációs díj fejében mentesül a kötelezettségek alól.

A bürokráciacsökkentésre vonatkozóan az Új Széchenyi Terv vitairatában (ÚSZT 2010) is megfogalmazódtak javaslatok. A szerzők szerint a cél „a bürokrácia területén a felezés: a maihoz képest fele annyi időt és pénzt vigyen el a vállalati ügyintézés Magyarországon.” Ennek megvalósításához szükség van egyebek mellett adócsökkentésre, a vállalkozásbarát önkormányzat megteremtésére, az uniós források hatékonyabb felhasználására, stabil forgótőke finanszírozásra és az egyablakos vállalkozásfejlesztési ügynökség megalapítására, amely a vállalkozásfejlesztési intézményrendszer centralizációját tenné lehetővé.

\* \* \*

**9. táblázat Az adminisztrációs költségekkel kapcsolatos néhány hazai tanulmány főbb megállapításai**

Tanulmány címe	A tanulmány mérései az adminisztratív terhekkel kapcsolatban	Az adminisztratív terhek vállalalkozói megítélése
Áttekintő vizsgálat az államigazgatási szabályozásból fakadó vállalalkozói adminisztratív terhek teljes köréről, illetve egyes fókuszterületekkel kapcsolatosan részletes felmérések elkészítése <i>Deloitte [2010a]</i>	Az adminisztrációs költség a GDP 10,5%-át teszi ki, ez kb. 2800 milliárd Ft-ot jelent. Ezen belül az adminisztratív terhek a GDP 3,1%-át jelentik.	A vállalalkozók legtöbb terhe a könyvvizelési tevékenységből ered.
Jelentés a magyarországi kapitalizmus állapotáról 2009 <i>Mike–Szalai [2010]</i>	Az adórendszer miatt jelentkező adminisztráció ugyanannak a vállalalkozásnak Ausztriában évente 170 munkaórát, Magyarországon 330 órát jelent.	Az adóadminisztráció a legnagyobb akadályozó tényező (válaszadók 15,4%-a említette).
Az adórendszer hatása a vállalalkozás szabadságára – Egy lepapírozott adórendszer költségei <i>Balás–Vékony [2009]</i>	Az adóadminisztráció költségei a kisvállalkozások nettó árbevételének 10%-át is elérheti.	A vállalalkozók az adórendszer szabályainak jelentős körét életszerűtlennek tartják.
A KKV-k növekedése empirikus megközelítésben <i>Szirmai–Szerb [2009]</i>		A vállalalkozók sikertelenségük okaként elsőként a magas adó- és járulékkerheteket, másodikként a pénzügyi források hiányát, harmadikként a magas adminisztrációs terheteket említették (3,8 pont az 5-ös skálán).



Tanulmány címe	A tanulmány mérései az adminisztratív terhekkel kapcsolatban	Az adminisztratív terhek vállalalkozói megítélése
A mikro-, kis- és közepes vállalatok növekedésének feltételei <i>GKI</i> [2009]		A vállalkozók akadályozó tényezőként elsőként a gazdaságpolitika kiszámíthatatlanságát, másodikként a túlzott elvonásokat, harmadikként az adminisztrációs terheket említették.
Zárótanulmány „A projektgazdák támogatások megszerzésére és felhasználásával kapcsolatos költségeinek felmérésére” projekthez <i>Balás–Csite</i> [2008]	Az ÚMFT pályázati rendszerében a támogatási szerződés megkötéséig a pályázók a támogatási keretösszeg 3,8%-a és 9,1%-a közötti adminisztratív költséget viselnek.	A pályázók többnyire az indokolatlan versenyztetés, a feleslegesen bekért információk, a magas a pályázatíróknak fizetett kockázati felár, valamint a pályáztatás ellentmondásai és csúszásai miatt panaszkodtak.
Vállalkozásbarát adórendszer: A mikro- és kisvállalkozások adózással kapcsolatos adminisztratív terhelésének felmérése és az adminisztratív terhelések csökkentésére szolgáló javaslatok kidolgozására <i>Szerb–Ulbert</i> [2007]	Az átlagos adózónak évi 262 óra és 351 300 Ft költséget jelentenek az adminisztratív terhek.	A vállalkozók leginkább a számlák előkészítését és tárolását, a könyvelőkkel történő egyeztetést, valamint a bevallások elkészítését és azok ellenőrzését tartják a leginkább terhelőnek.
KKV Körkép – 2007. április <i>Tóth–Papp</i> [2007]	Évente átlagosan 65 órát vesz igénybe a különböző adminisztratív feladatok ellátása.	Az adminisztratív terhek több bosszúságot okoznak, mint a magas adóráták.

## FELHASZNÁLT FORRÁSOK

- ÁSZ [2008]: Értékelő tanulmány a 2009. évi költségvetési tervezés makrogazdasági mozgásterének néhány összefüggéséről. ÁSZ Fejlesztési és Módszertani Intézet.  
<http://www.adko.hu/ado/mozgaster2009.pdf> (Letöltés ideje: 2010-07-30)
- BAKOS PÉTER – BENEDEK DÓRA – BÍRÓ ANIKÓ – SCHARLE ÁGOTA [2007]:  
A magyar adórendszer hatékonysága.  
[http://versenykepesseg.magyarorszagholnap.hu/images/4.\\_%C3%BCI%C3%A9s\\_Adorendszer060701.pdf](http://versenykepesseg.magyarorszagholnap.hu/images/4._%C3%BCI%C3%A9s_Adorendszer060701.pdf) (Letöltés ideje: 2010-08-21)
- BALÁS GÁBOR – CSITE ANDRÁS [2008]: Zárótanulmány „A projektgazdák támogatások megszerzésére és felhasználásával kapcsolatos költségeinek felmérésére” projekthez.
- BALÁS GÁBOR – VÉKONY ANDRÁS BENJÁMIN [2009]: Az adórendszer hatása a vállalkozás szabadságára – Egy lepapírozott adórendszer költségei. Műhelytanulmány.
- BCE [2007]: Az adózási és számviteli adminisztráció egyszerűsítése. Budapesti Corvinus Egyetem Pénzügyi Számviteli Tanszék.  
<http://www.adko.hu/ado/Adozasi.pdf> (Letöltés ideje: 2010-08-10)
- BÍRÓ ANIKÓ – VINCZE JÁNOS [2008]: A gazdaság kifehéritése: büntetés és ösztönzés. Műhelytanulmány.
- CSITE ANDRÁS – MAJOR KLÁRA [2010]: Az állam és a vállalkozások kapcsolatának néhány jellegzetessége Magyarországon. HÉTFA Kutatóintézet Bizalom és Vállalkozás Program Műhelytanulmányok.  
[http://hetfa.hu/wp-content/uploads/2010/09/HMT02\\_Csite\\_Major.-Azállamésavállalkozásokkapcsolata2010.pdf](http://hetfa.hu/wp-content/uploads/2010/09/HMT02_Csite_Major.-Azállamésavállalkozásokkapcsolata2010.pdf) (Letöltés ideje: 2010-08-21)
- DELOIETTE [2010a]: Áttekintő vizsgálat az államigazgatási szabályozásból fakadó vállalkozói adminisztratív terhek teljes köréről, illetve egyes fókuszterületekkel kapcsolatosan részletes felmérések elkészítése. Deloitte Zrt.
- DELOIETTE [2010b]: Felmérés a 2010-es év adózással kapcsolatos feladatainak általános megítéléséről. Deloitte Zrt.  
[http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Hungary/Local%20Assets/Documents/Newsletters/Tax%20Alert\\_Hungarian/Felmeres%202010%20adozassal%20kapcsolatos%20megiteleserol.pdf](http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Hungary/Local%20Assets/Documents/Newsletters/Tax%20Alert_Hungarian/Felmeres%202010%20adozassal%20kapcsolatos%20megiteleserol.pdf) (Letöltés ideje: 2010-07-10)
- GKI [2009]: GKI Versenyképességi évkönyv 2009.  
[http://www.gki.hu/docs/gki\\_versenykepessegi\\_2009.pdf](http://www.gki.hu/docs/gki_versenykepessegi_2009.pdf) (Letöltés ideje: 2010-07-20)
- GKM [2007]: A kis- és középvállalkozások fejlesztésének stratégiája 2007–2013 és az Éves Időközi Monitoring Jelentések.  
<http://www.ngm.gov.hu/feladataink/kkv/vallpol/helyzetelemzes> (Letöltés ideje: 2010-08-05)
- GVI [2009]: A válság vállalati szemmel. Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet.  
<http://www.gvi.hu/index.php/hu/research/showItem.html?id=114> (Letöltés ideje: 2010-06-25)
- IVANYNA, M. [2007]: Adóverseny és kormányzati hatékonyság.  
<http://www.adko.hu/ado/20fuzet.pdf> (Letöltés ideje: 2010-07-23)

- KOPINT TÁRKI [2009]: A gazdasági növekedés dinamizálásának lehetősége az államháztartási kiadások csökkentése mellett. KOPINT-TÁRKI.  
[http://www.adko.hu/ado/rsz\\_mellekletek.pdf](http://www.adko.hu/ado/rsz_mellekletek.pdf) (Letöltés ideje: 2010-08-22)
- KOX, H. [2005]: Intra-EU differences in regulation-caused administrative burden for companies. CPB Memorandum 2005/136.  
<http://www.cpb.nl/eng/pub/cpbreeksen/memorandum/136/memo136.pdf>  
(Letöltés ideje: 2010-07-28)
- MIKE KÁROLY - SZALAI ÁKOS [2010]: Jelentés a magyarországi kapitalizmus állapotáról 2009. Közjó és Kapitalizmus Intézet.  
<http://kozjoeskapitalizmus.hu/files/KozjoEsKapitalizmusJelentes2009.pdf>  
(Letöltés ideje: 2010-08-25)
- NFGM [2010]: A kis- és középvállalkozások fejlesztésének stratégiája 2007–2013. Éves Időközi Monitoring Jelentés 2009. év.  
[http://www.ngm.gov.hu/data/cms2062205/kkv\\_strat\\_idokozi2009.pdf](http://www.ngm.gov.hu/data/cms2062205/kkv_strat_idokozi2009.pdf)  
(Letöltés ideje: 2010-07-30)
- NGM [é.n.]: A vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentése, valamint az üzleti környezet javítása érdekében tett intézkedések összefoglalása  
[http://ngm.gov.hu/data/cms1950902/eves\\_eredmenyek.pdf](http://ngm.gov.hu/data/cms1950902/eves_eredmenyek.pdf) (Letöltés ideje: 2010-07-30)
- PAPANEK GÁBOR – ANDRÁSI ZOLTÁN – BORSI BALÁZS – FARKAS LÁSZLÓ – NÉMETHNÉ PÁL KATALIN – VISZT ERZSÉBET [2009]: A mikro-, kis- és közepes vállalatok növekedésének feltételei. GKI Gazdaságkutató Zrt.  
[http://nfgm.gov.hu/data/cms1998604/kkv\\_nov\\_felt.pdf](http://nfgm.gov.hu/data/cms1998604/kkv_nov_felt.pdf) (Letöltés ideje: 2010-07-15)
- SZERB LÁSZLÓ – ULBERT JÓZSEF [2007]: Vállalkozásbarát adórendszer: A mikro- és kisvállalkozások adózással kapcsolatos adminisztratív terhelésének felmérése és az adminisztratív terhelések csökkentésére szolgáló javaslatok kidolgozására. Pécsi Tudományegyetem.
- SZIRMAI PÉTER – SZERB LÁSZLÓ [2009]: A kkv-k növekedése empirikus megközelítésben. BCE Kisvállalkozás-fejlesztési központ.  
<http://nfgm.gov.hu/data/cms2008325/kkv.zip> (Letöltés ideje: 2010-07-15)
- TÓTH ISTVÁN JÁNOS – PAPP GERGŐ [2007]: KKV Körkép – 2007. április. MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet.  
[http://www.gvi.hu/data/research/kkv\\_korkep\\_072.pdf](http://www.gvi.hu/data/research/kkv_korkep_072.pdf) (Letöltés ideje: 2010-07-20)
- ÚJ SZÉCHENYI TERV VITAIRAT [2010]: Az Új Széchenyi Terv vitairata.  
[http://www.ngm.gov.hu/data/cms2068241/uj\\_szechenyi\\_terv.pdf](http://www.ngm.gov.hu/data/cms2068241/uj_szechenyi_terv.pdf) (Letöltés ideje: 2010-09-02)